

IZ DEŽEL POD PETO SOVJETSKEGA „SOCIALIZMA“ Poljsko delavstvo noče delati za Sovjetsko zvezo

Med tlačanskimi državami, ki danes komaj še dihaajo v obratnem toku, je Poljska tista, ki se v odnosu do nje uporablja najbolj krute metode nasilja in izkoriščanja. To ni samo slučajno in brez pravih vzrokov. Vzroki, s svojimi zgodovinskimi koreninami segajo daleč nazaj v pretekla stoletja. Ce bi namreč hoteli z nekaj besedami označiti zgodovinski razvoj odnosov med obeh držav, bi morali v prvi vrsti povedati, da so se v prvi vrsti razvijali v obliki najbolj krvavih spopadov, kar jih je mogoče zamisliti. To so bili, ki so mu dajala osnovni ton in barvo dolocena imperialistična stremjenja, ki so ga z ene kot druge strani, kar tudi iz tega izvira, naprotaje ter sovražstvo, temelječe na razliki vere in narodnosti, je razumljivo za obdobje, ko sta v obeh deželah vladala najprej fevdalni, kasneje mešanski, odnosno mešansko-fevdalni družbeni redi, ki sta po svoji naravi izkoriščevalska, torej tudi napadalna. Po- stane pa nerazumljivo, čim se je v eni obeh dežel, namreč v Sovjetski zvezi, polstabil ob- lasti delavski razred, kar bi v druge strani še samo po sebi moralo izključiti vsak tak po- rav.

BOJ PROTI BOLEZNIM

Leta po drugi svetovni vojni kažejo največje uspehe v boju za zatiranje bolezni in izboljšanje zdravja človeštva v zgodovini sveta. Kampanjo proti boleznim vodijo razne ustanove, tako predvsem svetovna zdravstvena organizacija ZN (WHO), ameriški program četrté točke za tehnično sodelovanje, Zavod za medameriške zadeve, ameriška zdravstvena služba in razne zasebne organizacije kot na primer Rockefellerjeva ustanova. Svetovna zdravstvena organizacija dela po svojem statusu na tem, da adeseže za vse narode največje možno rav- nje zdravstva. WHO, ustanovljena leta 1948, ima zdaj 78 večinskih držav. Članica lahko postane vsaka država, ni pa to pogoj za pomoč WHO, WHO je pripravljena pomagati povsod, kjer je potreba. WHO pošilja v potrebne dežele strokovne svetovalce in učitelje, ki poučujejo krajevne čintelje o raznih načinih boja proti boleznim. Domači strokovnjaki nadaljujejo delo, ki ga je začelo osebje WHO, potem ko to osebje zapusti deželo. V boju proti malariji je leta 1950 na primer WHO začela kampanjo s 15 milijoni ljudi. Istočasno so izdelovali načrte za razne dežele, v katerih naj bi zavarovali nadaljnjih 450 milijonov ljudi, to je skoraj četrtino prebivalstva na svetu. WHO se bori v prvi vrsti proti trem najbolj razširjenim boleznim, proti malariji, spolnim boleznim in tuberkulozi, in znanstveniki napovedujejo, da bodo te bolezni polagoma iztrebili, pri čemer bodo v prvi vrsti pomagali DDT, penicilin in druge antibiotične droge ter BCG protituberkulozno cepivo. Po programu četrté točke za tehnično sodelovanje se trudijo ameriški zdravniški strokovnjaki za izboljšanje zdravstvenih pogojev v raznih deželah Azije, Srednjega vzhoda, Afrike in Latinske Amerike. Smotri tega programa so podobni smotrom WHO in često dela osebje obeh skupin skupno. Na Blížnjem vzhodu in v Afriki izvajajo tehniki četrté točke načrte za pobijanje malarije v raznih deželah, od Librije do Irana. Izvršujejo tu- di množstvena cepljenja proti črnim kozam. V Aziji delajo ti tehniki za izboljšanje vodne dobave na vasi, da preprečijo s tem tifus in grižo. V Indokini vodijo kampanjo proti trahomu, s čedežno drogo aureomicinom so ozdravili ali vsaj olajšali tisočim trpedih. Na prošnje vlad Latinske Amerike je Zavod za medameriške zadeve v 18 državah Latinske Amerike v zadnjih letih v nepreprečljivem obsegu iz- boljšal zdravstvene razmere. Zdravstveni program zavoda ima štiri glavne smotere: usta- novljanje krajevnih zdravstvenih centrov, ki vodijo lokal- no zdravstveno službo; sanitari- ne naprave s posebnim poučkom, ki dobivajo čiste vode, kanalizacije in uničevanju mrčesa; šolanje in polna zaposli- tanje strokovnih zdravstvenih delavcev in končno vzgoja jav- nosti glede zdravstvenih vpra- šanj.

Čitatelji in naročniki!

Uprava „PRIMORSKEGA DNEVNIKA“ je skle- nila darovati tistemu, ki postane nov naročnik pred 1. januarjem 53, ali kdor poravnava celoletno naročnino za l. 1953, v znesku L 3200.- vnaprej pred 31. januarjem 53, obo naslednjih knjig:

1. SLOVENSKE NARODNE PRAVLJICE
2. France Bevk: IZBRANI SPISI, I. del
3. Jože Pahor: BODIL PO ZEMLJI SEM NASI
4. Frao Šijanec: ALBERT SIRK
5. Feigel-Nanut: BENEŠKA SLOVENIJA!

Gornji pogoji veljajo samo za naročnike na STO in v Italiji.

Uprava „PRIMORSKEGA DNEVNIKA“

PRIMORCI, SE TA TEDEN VAM BO NA RAZPOLAGO JADRANSKI KOLEDAR

KAZE V SLIKI IN BESEDI ZIVLJENJE, DELO, SKRBI IN VESELJE NAŠEGA CLOVEKA.

„JADRANSKI KOLEDAR“ v vsako slovensko družino!

RIZ - osnovno hrano za prebivalstvo Daljnega vzhoda morajo uvažati v dežele, kjer je doma

Riža se ne seje, ampak ga je treba presajati sadiko za sadiko - Riža ne žanjejo enkrat, ampak dvakrat: najprej klasje, pozneje stebila

velesil za premoč v teh krajih in za navdijavo nad nara- di, ki jedo riž in so odvisni od njega. Prebivalstvo Azije stalno narašča, kakor narašča na splošno prebivalstvo vsega sveta. Padec umrljivosti dojenčkov, pobijanje nalezljivih bolezni, povisjanje starostne dobe po- menijo tudi, da potrebujejo ti narodi več prehranjevalnih sredstev. Za Azijo, kjer živi 70 odstotkov ljudi od riža, po- meniti to: pridelati moramo več riža! Rižni pridelalec Azije pa se ni povečal, temveč je dobe po- Azija, ki je še pred letom 1938 riž izvažala, mora danes riž uvažati. Rižni nasadi so zelo občutljivi in so odvisni od kompleksnega namakalnega sistema, ki mora brezhibno delovati, če hočemo dosegati do- bro letnino riža. Kakor hitro nasade opustimo ali zanemari- mo, kakor na primer v vojni, jih je nemogoče obnoviti kot na primer jivje, na katere sa- dimo krompir.

Ze nad dvajset let pa divja v Aziji vojna, ki na Kitajskem od začetka sovražnosti z Ja- ponsko še ni prenehala; vojna je v Zahodni Indiji, kjer so najznamenitejša rižna polja in vojna ne maha na Korejo, ki je vedno zbrana tamka. Isto tako je padla proizvodnja riža v Indoneziji, kjer je znašala nekdo nad devet milijonov ton. Medtem ko je vse do zadnjih let Indonezija riž izvažala, ga ima danes za prehrano svoje- ga prebivalstva najmanj okrog milijon ton premalo. Azija potrebuje približno sto milijonov ton riža, še hode kriti svojo letno potrebo, nje- na celotna proizvodnja pa do- sega največ 80 milijonov ton, več do 50 letal letno, medtem ko se bo leta 1958 proizvo- dnja povečala na 70 letal letno. Od letalskih družb samih bo torej odvisno, če se bodo od- ločile za tisto, kar je danes najboljše — za «Comet Series Two», ali pa za tisto, kar bo jutri boljše — «Comet Series Three». Čeprav je med prvi in drugo vrsto letala samo dve do tri leta razvoja, so se glede na hitro rast svetovnega letalskega prometa mnoge letalske družbe, med njimi BOAC, odločile za «Comet Series Two». Do takine odločit- ve bodo prišle verjetno tudi vse tiste letalske družbe, ki bi si rade pridobile praktične izkušnje z reakcijskimi potni- škimi letali. Vsekakor bo ver- jetno že kmalu razvidno iz knjige naročil, katera vrsta «Cometa» bo na prvem mestu. Določeno število letal bodo zgradili po posebnih željah naročnikov, toda glede na to, da stane vsako letalo približno 750 milijonov let bodo skušali čim bolj omejit izdelovanje letal po posebnih načrtih. Ne glede na delitev proiz- vodnje obeh tipov računajo, da bo družba de Havilland v prihodnjih šestih letih izdelala nad 250 «Cometov». To pa zadostuje za kakršno koli se- rijsko proizvodnjo.

Lepa knjiga je najlepši dar za Miklavža

Defor: ROBINSON, broš.	250.-
Valjavec: ZIVALSKÉ PRIPOVEDKE, broš.	200.-
Bevk F.: FETERNA, polplatno	220.-
Bevk F.: GRIVARJEVI OTROCI, polplatno	280.-
Vandot L.: KEKEC, broš.	250.-
TRI HEERE, pravljice, broš.	230.-
GLEJTE JIH, Matejev, polplatno	250.-
SLIKANICA, broš.	170.-

DOBITE JIH V SLOVENSКИH KNJIGARNAH V TRSTU, GORICI IN V SELJANU.

Mednarodna komisija za riž FAO pomaga s svojim raziskovalnim delom pridelovalcem riža kot je to dekile iz Siam.

Pri bojih ob Crni Reki v Indokini, ne gre samo za glavno mesto Hanoi, ampak in prvi vrsti za vsakdanji kruh Azije, za riž.

Azijskim narodom je veljal riž vse do zadnjih desetletij, dokler ni prodrla v notranje predele odnotnih dežel civilizacija, še vedno za sveto rastlino, ki jo je prineslo na zemljo in vsadilo neko božanstvo ter naložilo kmetom v rdnih nivalah Kitajske, tropskih do- linah Jave, ravniškem porečju velikih rek v Zahodni In- diji in na gričevju Birme, da jo morajo, čeprav v trudu in po- tu svojega obraza saditi, obde- lovati in njene pridelke požeti. Zato pa bo riž njihova najvaž- nejša, večkrat celo njihova edina hrana.

Tako lahko rečemo, da je riž pridelalec dežel, kjer divjajo monsumi, dasi ga pridelujejo danes tudi v netropskih kra- jih. Pri tem se moramo zavedati, da predstavlja vsa rižev pridelalec Italije, Madžarske, Združenih držav Severne Ame- rike in celo Egipta neznanst- kolnično v primeri s proizvod- njo, ki nam jo daje azijsko- pacifiška prostornina, ki je hkrati prava domovina jedcev riža.

Riž je tudi pridelalec tistih ozemelj, ki so gosto naseljena. Ta rastlina potrebuje ljudi in še zelo mnogo ljudi, ki mora- jo zanj skrbeti in trpeti, zlasti, potrebuje mnogo ljudi, ka- dar je dozorela. Riža ne mo-remo dati v brazdo v velikem zamažu ali ga celo saditi s sejalnim strojem, temveč ga moramo vložiti v blato pre- plevljenih rižnih polj in ko je začel kaliti in poganjati kore- line, je treba presaditi mlado riževno rastlino na močvirno polje in jo tam z roko-sadiko za sadiko — vsaditi. Prav tako je treba poredati vsako posamezno stebilo, na katerem na- hajamo zrelo zrna. Stebila mo-rajamo namreč ostati in jih po- kosimo šele kasneje ter upo- rabimo za riževno slamo.

Azijski ne poznajo kruha, ki tvori Evropejec osnovno njego- vo prehrano. «Pešiča riža», ki je prišla že v pregovor, nje- navtavlja Azijo obkroži. Toda ne samo to, da mu zadostuje ri- žno riž, ampak tudi to, da se zadovoljijo dolgo časa z ve- liko količino hrane, so velike prednosti Azijscev. To ome- jevanje vzhodnega človeka v prehrani, ki dosega neverjet- no majhno količino, pomeni nekak njegov življenjski kri- žev standard. Ta pešiča riža ne nudi Azijcem raja na zemlji, povečini jim ne nud- ni življenja, ki bi bilo vred- ni.

Razvoj letala „COMET“

Potniška letala «Cometa», ki so v službi letalske družbe BOAC in večje London z Jo- hannesburgom, Colombom in Singapurom, preletijo teden- sko nad 130.000 km. To je naj- boljše odgovor, ki ga je Angli- ja lahko dala enogledom, ki so bili še pred nekaj mese- ci prepričani, da je uporaba reakcijskih motorjev za pot- niška letala nemogoča. Doktor «Comet» v praksi ni pobil takih trditvev — in do- kier letalska družba BOAC ni dosegla precejšnje dobička na progah, na katerih letajo «Cometi» — je bilo kaj malo ljudi, ki so verjeli v možnost prevoza potnikov z reakcijski- mi letali. Zdelj pa se je mne- nje o tem temeljito spremenilo, vsaj če sodimo po naroči- lih, katera stalno prejema to- varna de Havilland za nove, še boljše vrste «Cometov». Za- razprava ni omejena več na to, če se promet z reakcijs- kimi letali spleča ali ne, tem- več moramo računati s proiz- vajalnimi načrtom tovarne in datumi dobav. Nedvomno bi se s serijsko izdelavo «Cometov» povečal

NOVOST!

Krojaček Junaček

Lepa Vida

DRAGO PETKOVŠEK

RADIJSKE PRAVLJICE

Ilustracije: prof. GROM

Sirota Jerica

Sr. Miklavž na radiu

NOVOST!

NAJLEPŠE MIKLAVŽEVO DARILLO VELIKIM IN MALIM!

DOBITE JIH V SLOVENSКИH KNJIGARNAH V TRSTU, GORICI IN V SELJANU

več do 50 letal letno, medtem ko se bo leta 1958 proizvo- dnja povečala na 70 letal letno. Od letalskih družb samih bo torej odvisno, če se bodo od- ločile za tisto, kar je danes najboljše — za «Comet Series Two», ali pa za tisto, kar bo jutri boljše — «Comet Series Three». Čeprav je med prvi in drugo vrsto letala samo dve do tri leta razvoja, so se glede na hitro rast svetovnega letalskega prometa mnoge letalske družbe, med njimi BOAC, odločile za «Comet Series Two». Do takine odločit- ve bodo prišle verjetno tudi vse tiste letalske družbe, ki bi si rade pridobile praktične izkušnje z reakcijskimi potni- škimi letali. Vsekakor bo ver- jetno že kmalu razvidno iz knjige naročil, katera vrsta «Cometa» bo na prvem mestu. Določeno število letal bodo zgradili po posebnih željah naročnikov, toda glede na to, da stane vsako letalo približno 750 milijonov let bodo skušali čim bolj omejit izdelovanje letal po posebnih načrtih. Ne glede na delitev proiz- vodnje obeh tipov računajo, da bo družba de Havilland v prihodnjih šestih letih izdelala nad 250 «Cometov». To pa zadostuje za kakršno koli se- rijsko proizvodnjo.

Mladinska knjiga - najlepše darilo

Zopet se bližajo razni dnevi, ko boš mislil, kaj bi komu daroval ali pa, kaj bi hotel dobiti v dar. V obeh primerih — če boš daroval ali pa prejel dar — bo najboljše, da si izbereš lepo mladinsko knjigo.

